

dan ook, hoezeer door Turner zelf geprovoceerd, nauwelijks fair. Claude Gellée, dit le Lorrain (1600—1682) is een der grootste landschapschilders, zeker de grootste van zijn tijd, en moet, evenals Turner zelf, in het kader van zijn tijd worden gezien. Voor zoover Turner werk maakte, dat op het zijne geleek, schijnt mij de Engelschman zijn meerdere, maar hij heeft dan ook voortgebouwd op wat de ander uitvond. Voor het overige gelijkt Turner's werk het zijne niet.

Wil men Turner met onzen fijnen en gedocumentariseerden zee- en schepenschilder Willem van de Velde vergelijken, dan zij allereerst herinnerd aan de bescheiden uiting dien betreffend van den Engelschman: „I cannot paint like him” en verder aan het feit dat de Oude Hollander met zijn stiller, trouwhartiger, vrediger visie, meer equilibre, meer groote rust wist te bewaren, dat hij evenwel niet als Turner, een groot dichter en fantast, een reiker naar het sublieme is geweest.

En verder stuiten alle vergelijkingen af op het volkomen vrijbuitigerige en kettersche, dat in het talent, het genie van Turner den schilder gelegen was. Hij heeft misschien somtijds de schilderkunst willen laten doen wat haar functie niet is: het weergeven van valsche effecten, het afbeelden van de natuur op haar onnatuurlijkst, d.i. onevenwichtigst. Hij heeft zijn leven lang met vuur gespeeld en is daar niet altijd heelhuids afgekomen.

Tegen het eind van zijn loopbaan werd, als reeds gezegd, die neiging heviger, bijna abnormaal. Spot werd hem niet bespaard. „Punch” heeft eens de volgende fictieve titel voor een schilderij van hem bedacht:

34. A Typhoon bursting in a Simoom over the Whirl pool of Maelstrom, Norway; with a Ship on fire, an eclipse and the effect of a lunar rainbow. O Art, how vast thy mighty wonders are, To those who roam upon the extraordinary deep!

Maelstrom, thy hand is here.

From an unpublished Poem.

Raak is hierin weergegeven en geparodieerd Turner's neiging om de natuur in haar gecompliceerdheid van effecten te evenaren, inplaats van haar aspect te vertolken in die toch altijd beperkte taal die den schilder ten dienste staat, — te doen wat niet des schilders is. Hij was daarin als de futuristen van thans, die willen weergeven het gansche complex van gedachten, beelden en begrippen, die des menschen brein kruisen op een lucide moment bij het zien van een enkel voorwerp.

Punch spot hier tevens met de in dezen ongeletterden man bijna ontroerende zucht om verzen te maken en in de catalogi af te drukken. Hij die zich beeldend zoo meesterlijk uitdrukte, doch nooit een behoorlijken brief heeft kunnen schrijven, dichtte verheven verzen vol bombast, die niet eens deugen wat de maat betreft.

Fain would I offer all that my power holds
And hope to be successful in my weak attempt
To please. The difficulty great, but, when
enough
Attempted, nothing can be wrought.

Dit is voorzeker stumperig, maar dit is nog erger:

Dark indeed
Died the smitten wretch, not doomed to bleed.
The current dread charred with the veins
Sulphurous and livid, still the form retains.
Most dreadful visitation! Instantaneous death
Of supreme goodness allows the fleeting
breath
To fall, apparently without a thought of
pain.

Al deze verzen waarvan geen regel marcheert, vol onbegrepen mooie woorden, maken deel uit van een cyclus, een compositie, „The Fallacies of Hope”, die waarschijnlijk nooit in zijn geheel verschenen is. Men kan er alleen uit zien, hoe zeer deze groote kunstenaar een voorbeeld was van